

Kohtuasi C-45/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

20. jaanuar 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne töökohus, Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

4. jaanuar 2022

Kaebuse esitaja:

HK

Vastustaja:

Service fédéral des Pensions (SFP)

1. Põhikohtuasja ese ja andmed

- 1 HK saab Belgias ja Hispaanias tehtud töö eest vanaduspensionini.
- 2 Tema abikaasa, kes oli teinud palgatööd Belgias, Hispaanias ja Soomes, suri 29. novembril 2016.
- 3 HK-l on seega õigus toitjakaotuspensionile. Hispaania pädev asutus määras talle õiguse toitjakaotuspensionile, kohaldamata sellele teiste pensionidega kattumise ülempiiri. Küll aga kohaldasid niisugust ülempiiri Belgia ja Soome pädevad asutused.
- 4 Service fédéral des Pensions (föderaalne pensioniamet, Belgia) määras 18. detsembri 2019. aasta otsusega HK-le Belgia toitjakaotuspensionini.
- 5 HK vaidleb vastu selle arvutusele ja eelkõige liidu õiguse kattumise välistamise eeskirjade kohaldamisele.

2. Õiguslik raamistik:

A. *Liidu õigus*

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 ELi sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta

6 Artikkel 53 „Kattumise välistamise eeskirjad“ täpsustab:

„1. Sama isiku täitunud kindlustus- ja/või elamisperioodide alusel arvutatud või antud invaliidsus-, vanadus- ja tootjakaotushüvitiste mis tahes kattumist käsitletakse samaliigiliste hüvitiste kattumisena.

2. Selliste hüvitiste kattumist, mida ei saa käsitleda samaliigiliste hüvitistena lõike 1 tähenduses, käsitletakse eri liiki hüvitiste kattumisena.“

7 Artikkel 55 „Eri liiki hüvitiste kattumine“ sätestab:

„1. Kui eri liiki hüvitiste või muu tulu saamisel on nõutav asjaomaste liikmesriikide õigusaktides sätestatud kattumise vältimise eeskirjade kohaldamine:

a) kahe või mitme sõltumatu hüvitise suhtes jagavad pädevad asutused hüvitise või hüvitiste või muu tulu summad nii, nagu nad on arvesse võetud, nimetatud eeskirjadega reguleeritud hüvitiste arvuga; [...]“

3. Poolte seisukohad:

8 Pooled on ühel meelel selles, et käesoleval juhul on kõnealused hüvitised eri liiki ja kahe tootjakaotuspensioni – Belgia tootjakaotuspensioni ja Soome tootjakaotuspensioni – suhtes kohaldatakse riigisisest kattumise eeskirja.

9 Samuti leiavad pooled, et Belgia kattumise eeskirja leevendab määruse nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punkt a. Siiski on neil eriarvamused selle kohta, kuidas seda kohaldada.

A. *Föderaalne pensioniamet*

10 Föderaalne pensioniamet leiab, et määruse nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punktis a sisalduv väljend „nii, nagu nad on arvesse võetud“ viitab vaid sellele osale hüvitistest, mida on arvesse võetud eri liiki hüvitiste kattumise piiramiseks, st summale, mis ületab kattumise ülempiiri. Tema arvates tuleb just hüvitiste summa, mida on arvesse võetud tootjakaotuspensioni vähendamiseks (käesoleval juhul 11 418,87 eurot, mis kujutab endast vanaduspensionite kattumise ülempiiri ületavat osa), jagada eri liiki hüvitiste kattumise välistamise eeskirjadega reguleeritud tootjakaotuspensionite arvuga (praegusel juhul Belgia ja Soome tootjakaotuspensionid, kuna Hispaania tootjakaotuspensionit ei vähendata). See

summa jagatud kahega (Belgia toitjakaotuspension ja Soome toitjakaotuspension, mille suhtes kohaldatakse ülempiiri) lahutatakse seega toitjakaotuspensionist maha.

- 11 Tema arvutus on sisuliselt järgmine:

Toitjakaotuspension: 7638,46 eurot

Kattumise ülempiir: 16 458, 42 eurot (110% kogu toitjakaotuspensionist)

Arvessevõetav vanaduspension: 20 238,83 eurot

Kattumise ülempiiri ületamise arvutus:

7638,46 eurot (toitjakaotuspensioni summa) + 20 238,83 eurot (vanaduspensionite summa kokku) – 16 458,42 eurot (kattumise ülempiir) = 11 418,87 eurot.

Vähendatud toitjakaotuspensioni arvutus:

7638,46 eurot – 11 418,87 eurot

2

(ülempiiri ületanud summa jagatud kattumise eeskirjadega reguleeritud toitjakaotuspensionite arvuga – praegusel juhul Belgia ja Soome toitjakaotuspensionid) = 1929,03 eurot

- 12 Föderaalne pensioniamet märgib veel, et Soome ametiasutused arvutasid täpselt samamoodi Soome toitjakaotuspensioni, millest teavitati HKd 10. novembril 2017.

B. HK

- 13 HK leiab, et määruse nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punkt a viitab pensionite saaja sissetulekutele, mille suhtes on kohaldatud riigisiseseid kattumise vältimise eeskirju ja kahega tuleb jagada teiste pensionite selliselt reguleeritud summad.
- 14 Seega selles osas erineb tema arvutus föderaalse pensioniameti omast:

Kattumise ülempiiri ületamise arvutus:

7638,46 eurot (toitjakaotuspensioni summa) + 20 238,83 eurot

2

(vanaduspensionid kokku jagatud kattumise eeskirjadega reguleeritud toitjakaotuspensionide arvuga – praegusel juhul Belgia ja Soome toitjakaotuspensionid) – 16 458,42 eurot (kattumise ülempiir)

= 1299,45 eurot

Vähendatud toitjakaotuspensioni arvutus:

7638,46 eurot – 1299,45 eurot = 6399,01 eurot

4. Töökohtu hinnang:

- 15 HK olukord hõlmab kahte välismaist elementi: ta saab isiklikult Belgia ja Hispaania vanaduspensioni ning pärast abikaasa surma Belgia, Hispaania ja Soome toitjakaotuspensioni, sest tema abikaasa oli töötanud ja sissemaksid teinud mitmes liikmesriigis (Belgia, Hispaania, Soome).
- 16 Belgia õigusnormid lubavad toitjakaotuspensioni ja vanaduspensioni kattumise sellisel määral, mis vastab maksimaalselt 110%-le toitjakaotuspensionist, millele üleelanud abikaasal oleks olnud õigus täitunud tööstaaži korral.
- 17 Määrus nr 883/2004, millega rakendatakse ELTL artiklit 48, koordineerib liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteeme ja reguleerib eelkõige liikmesriikide õigusaktides kehtestatud kattumise vältimise eeskirju. See asendas määruse nr 1408/71. Euroopa Kohus on korduvalt meenutanud, et „ei määruse nr 1408/71 ega ka määruse nr 883/2004 sätteid ei loo ühist sotsiaalkindlustussüsteemi, vaid nende ainus eesmärk on tagada jätkuvalt olemasolevate erinevate riikide süsteemide kooskõlastamine“ (21. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86; 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, ja 21. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, C-866/19, EU:C:2021:865, punkt 25).
- 18 Toitjakaotuspensioni ja erinevate vanaduspensionite (Belgia ja välismaa) kattumist tuleb lugeda eri liiki hüvitiste kattumiseks. Nimelt ei saa kahe eri inimese tööstaaži põhjal arvutatud hüvitisi pidada sama liiki hüvitisteks. Käesoleval juhul arvutati HK Belgia toitjakaotuspension tema surnud abikaasa tööstaaži alusel, samas kui HK Belgia ja Hispaania vanaduspensionid määrati tema isikliku kutsetegevuse alusel. Seega ei ole käesoleval juhul mitte mingil moel tegu sama liiki hüvitistega.
- 19 Esitatud arvutusi silmas pidades on HK-l õigus toitjakaotuspensionile üksnes määruse nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punkti a kohaldamise tõttu. Mõni teine töötaja, kes saab samaväärset Belgia vanaduspensioni kui HK, st 20 238,83 eurot, ei oleks saanud Belgias toitjakaotuspensioni.
- 20 HK on seega Euroopa õigusaktide kohaldamise tõttu soodsamas olukorras.

- 21 Määruse nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punktis a sisalduv eeskiri ei esinenud sellisena eelmises määruses nr 1408/71. Täpsemalt sätestas määruse nr 1408/71 artikli 46 c lõike 1 järgmist:

„Kui eri liiki hüvitiste või muu sissetuleku saamine toob kaasa kahe või enama artikli 46 lõike 1 punkti a alapunkti i osutatud hüvitise vähendamise, peatamise või tühistamise, jagatakse summa, mida ei makstaks asjaomaste liikmesriikide õigusaktides ettenähtud vähendamise-, peatamise- või tühistamissätete rangelt kohaldamisel, vähendamisele, peatamisele või tühistamisele kuuluvate hüvitiste arvuga.“

- 22 Seega näib, et määruse 883/2004 artikli 55 lõike 1 punkt a muutis määruse nr 1408/71 artikli 46 c lõikes 1 sätestatud eeskirja. Esimese akti vastuvõtja kohaselt ei jagata seega enam mitte hüvitise maksmata jäävat summat, vaid hüvitisi või sissetulekuid, mida on arvesse võetud kattumise välistamise eeskirja kohaldamiseks.

Seevastu teise akti vastuvõtja kohaselt, kui selliste eeskirjade kohaldamisel tuleb samaaegselt vähendada mitut sõltumatut hüvitist, tuleb vähendatavate, peatatavate või tühistatavate hüvitiste arvuga jagada vähendatav, peatatav või tühistatav summa.

- 23 Töökohus leiab, et praegusel juhul seisneb probleem määruse nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punktis a sisalduva eeskirja tõlgendamises, ja peab vajalikuks esitada Euroopa Kohtule kaks allpool esitatud eelotsuse küsimust.

5. Eelotsuse küsimused:

- 24 Töökohus esitab järgmised eelotsuse küsimused:

- Kas määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punktis a sätestatud eeskirja, mille kohaselt jagavad pädevad asutused hüvitise või hüvitiste või muude sissetulekute summad, nagu need on arvesse võetud, kõnealuste eeskirjadega reguleeritud hüvitiste arvuga, tuleb tõlgendada nii, et see kohustab jagama sissetulekuid sellisena, nagu need on arvesse võetud kattumise välistamise eeskirja kohaldamiseks, kattumise välistamise eeskirjadega reguleeritud toitjakaotuspensionite arvuga?
- Kas määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 55 lõike 1 punktis a sätestatud eeskirja, mille kohaselt jagavad pädevad asutused hüvitise või hüvitiste või muude sissetulekute summad, nagu need on arvesse võetud, kõnealuste eeskirjadega reguleeritud hüvitiste arvuga, tuleb tõlgendada hoopis nii, et see kohustab jagama kattumise välistamise eeskirjadega reguleeritud toitjakaotuspensionite arvuga mitte sissetulekuid sellisena, nagu need on arvesse võetud kattumise välistamise eeskirja kohaldamiseks, vaid pigem sissetulekute osa, mis ületab kattumise ülempiiri nii, nagu selle näeb ette näiteks kõnealune riigisisene eeskiri?